

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
УПРАВА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И КОНТРАРАЗУЗНАВАЊЕ
ОДДЕЛ ЗА АНАЛИЗА И ИСТРАЖУВАЊЕ

До: Директор на управа за безбедност и контраразузванање
г - дин Владимир Атанасовски

Предмет: Тендиции и правци на делување на Руската разузвачка служба во
РМакедонија, аналитичка информација, доставува.-

Доставено до:

1. Директор на УБК
2. Оддел за АИ

(примерок бр. 1)
(примерок бр. 2)

Актуелната политичко-безбедносна состојба во регионот поврзана со плановите за приклучување кон НАТО, во кој контекст е и поддршката за интеграција на Македонија го отвора прашањето за степенот на руското влијание во насока на опструирање на овој процес.

Имајќи ја предвид руската стратегија за попречување на овие процеси манифестирана низ директните изјави на рускиот државен врв со цел создавање на т.н „замрзнати конфлиktи“ во регионот, се оценува дека во изминативе девет години РМакедонија е под силна субверзивна, пропагандна и разузнавачка активност спроведувана преку активностите на амбасадата на РФ. Користејќи ги средствата и методите на т.н. „мека мок“, како дел на стратегијата на РФ на Балканот, целта е земјата да се изолира од влијанието на „западот“.

Воедно, руската надворешна политика е во тесна корелација со енергетската стратегија чија цел е контрола на стратешките енергетски ресурси која се врши преку партнерствата со балканските земји. Во тој контекст е и обидот за преземање на македонскиот енергетски гигант со цел монопол над пазарот со енергенси во земјата и ставање на земјата во положба на ексклузивна зависност од руската политика.

Примарните активности се насочени кон следење на политичко - безбедносните состојби во земјата но и продор во значајни државани институции. Имајќи ја предвид руската стратегија на Балканот за воена неутралност¹ на пред се православните земји, особен интерес претставува политиката на државата во насока на приклучување кон НАТО.

Со цел обезбедување на „симпатии“ меѓу македонската јавност, руските дипломати водат политика на „сеславјанство“ при што постојано се потенцираат традиционалните историски и верски врски и заедничка култура на македонскиот и рускиот народ.

Од аспект на руско-верското влијание присутно во Македонија се потенцира словенскиот идентитет и религија, при што руската дипломатија има јасно изразена панславјанска реторика, чија цел е операнционализирање на т.н. „православен сојуз“ меѓу Грција-Македонија и Србија.

Оттука, руското ДКП и почесните конзулати во Битола и Охрид претставуваат разузнавачки бази од каде што се спроведува политиката на РФ во РМакедонија.

¹ Иван Стојљковиќ, претседател на ДПСМ иво својство на претседател на собраниска комисија за соработка меѓу РФ и РМ во јуни 2016 година беше еден од потписниците на Путиновата Декларацијата за формирање на неутрална воена територија на Балканот“, заедно со владеачките партии на РСрбија, Црна Гора и БиХ

[REDACTED]
[REDACTED]

Разузнавачката активност е еден од широко користените методи чии носители се вградуваат во

- Дипломатско конзуларните мисии
- Информациските агенции
- Научните институции
- Економските институции и облици на соработка
- НВО и др.

Имајќи предвид дека дипломатско конзуларните претставници согласно својот мандат имаат објективна можност за прибирање на разни информации, истите се во секојдневен контакт со лица од различна провиниенција:

- парламентарниот живот на државата,
- министерства
- информативните домашни и странски агенции,
- стопанството,
- дипломатските и други меѓународни мисии во земјата домаќин,
- НВО,
- политичките партии,
- културно уметничкиот живот,
- верските заедници

од каде прибираат, обработуваат, анализираат и дистрибуираат информации кои се користат од страна на матичната држава од која се акредитирани.

Ваквата изразено разузнавачка активност е резултат на **кадровската екипираност** на амбасадата, со **проверени, искусни кадри** кои најчесто обавувале дипломатска должност во некои од соседните земји и се одлични познавачи на состојбите во земјава и регионот.

Разузнавачките и субверзивно пропагандните активности и интерес во најголем дел се спроведуваат преку **политичкиот, воениот и безбедносниот оддел** во амбасадата од каде се издиференцирани тројца припадници на **СВР** и четворица припадници на руската воено разузнавачка служба **ГРУ**, чии **активности се координирани од центарот на СВР во Белград, Србија и центарот на ГРУ во Софија, Бугарија**.

Кадровската екипираност е зајакната и со постојано присуство на претставник на новинската агенција „ТАСС“ за кои во изминатите години постоеа индиции дека се занимаваат со разузнавачка активност и со претставник на

[REDACTED]

[REDACTED]

Федералната (владина) агенција „Росотрудничество“ во земјава, кој иако не е од редот на професионалниот кадар на Руското МНР, во Амбасадата на РФ ужива дипломатски статус како Прв Секретар

Ваквата екипираност има за цел создавање на **силен разузнавачко информативен пункт** и продор во политичко-безбедносните средини на државата.

Политичкиот оддел во кој што се издиференцирани припадници на СБР ја има улогата на ностител на пропагадната активност во државата што изминативе години резултираше со организирано, финансиски поддржано отворање на многубројни македонско руски здруженија, а во текот на изминатата година отворање и на „Рускиот центар-Скопје,,.

Ваквите пропагандни активности претставуваат организиран и систематски обид за обликување на ставовите, уверувањата и емоциите на македонските граѓани со цел обезбедување наклонетост на јавноста кон политиката на РФ. Македонско-руските асоцијации од друга страна претставуваат и погодна основа за селектирање на агентурни позиции кои би работеле/работат во корист на руските служби.

Припадниците на **воената служба ГРУ**, акредитирани во руското ДКП, во текот на изминатите години преземаа активности за разузнавачки продор во воено-безбедносните структури, МО и АРМ, кој од страна на УБК² беа успешно попречени. Фокус на интерес на руската воена служба се НАТО интеграциите, воената соработка и комуникацискиот систем РМ-НАТО.

Припадниците на ГРУ и нивната соработка со руската организација **ФССБ³**, извршија обид за креирање на паралелни безбедносни структури во земјава од редот на поранешни и сегашни припадници на МВР, МО и АРМ.

Според сознанијата, **ФССБ** во РМ делува преку **врбувanje** на наши државјани /поддржувачи на нивната кауза/ и нивно **инструирање** за извршување на конкретни **задачи** кои треба да ги реализираат на територијата на РМ како:

² Во соработка со Воената служба за безбедност и разузнавање на РМакедонија

³ **ФССБ** - Меѓурегионален Јавен Фонд за Промовирање (унапредување) во Стратешката Безбедност /со седиште во Москва, РФ/ е организација која е **формирана** /1998 година/ од **припадници на поранешната руска КГБ**, во која моментално членуваат **поранешни и сегашни припадници на ФСБ** (федерална служба за безбедност). Истата **остварува контакти** со слични безбедносно-разузнавачки структури во Р.Федерација, како што се разузнавачките служби **ФСБ** и **ГРУ**.

- регрутирање поранешни и сегашни припадници на безбедносните структури на РМ /МВР и АРМ/, особено од редовите на специјалните единици;
- прибирање безбедносно-индикативни сознанија за актуелната политичко-безбедносна состојба во земјава;
- воспоставување мрежа од лица кои се патриотски настроени /јатаци;

За одбележување се сознанијата дека дел од активностите на руската ФССБ во нашата земја се спроведуваат преку РСрбија и српски државјани кои се дел од истата.

Од безбедносен аспект, субверзивните обиди на руската организација „ФССБ“ за врбување на припадници на безбедносните структури во земјава, укажуваат на намери за **создавање критична маса на воено обучени лица**, што се оценува како **серизен ризик по безбедноста на државата** поради можноста во даден политички момент или ситуација да се искористат за **остварување на руските интереси**.

Безбедносниот оддел составен од припадници на цивилната служба (СВР), разузнавачкото делување го врши преку широка примена на легалниот метод за прибирање на податоци од лица вработени на значајни раководни позиции во државни институции, фирми и медиуми.

Кај дел од овие контакти регистрирана е разузнавачка компонента и спроведување и **класичниот метод на разузнавачко делување** (од страна на УБК исселектирани се лица), како и примена на **методите на разузнавачко-пропагандно делување** преку организирано пласирање на информации и дезинформации.

Врз основа на анализата на сознанијата евидентно е дека руските дипломати за кои постојат индиции дека се занимаваат со разузнавачка дејност во својот настап се **продорни, исклучително комуникативни и селективни**.

Во контактите со „нивните извори“ се исклучително **претпазливи/ менуваат локација во последен момент, откажуваат средби, не користат мобилни телефони/ и конспиративни** /користат легенди, лозинки, а за таа цел инструкираат и обучуваат.

Во текот на изминатите години беа регистрирани и попречени активности насочени кон остварување разузнавачки продор во значајни државни органи во РМ /МНР и ДКП, Собрание, а регистриран е и особен интерес за Кабинетот на Претседателот на државата.

Анализата на расположливите сознанија воочи „поделеност“ во безбедносниот оддел на Амбасадата, на разузнавачи чии активности се насочени само кон албанскиот политички кампус и разузнавачи

[REDACTED]
[REDACTED]

задолжени за македонскиот кампус, што укажува на особениот руски интерес за следење но и обиди за обезбедување продор во овие средини кои имаат потенцијал за креирање на идни политики на државата.

Особено значајни се контакти со поедини македонски и албански медиуми и портали. Во неколку наврати постоеа обиди да се влијае врз уредувачката политика на истите, за што се ветуваше и финансиски надомест. Ваквиот офанзивен интерес на руската служба за пенетрацијата во **македонскиот информациски простор** укажува на вниманието кое се посветува на ова можно средство за ширење пропаганда чија цел е креирање на јавно мислење во корист на исправноста на политиките на РФ.

Верското влијание на РФ е битен сегмент од руската стратегија меѓу балканските православни земји, вклучително и во РМакедонија.

Руската Православна Црква на суптилен начин се користи како „**моќен инструмент**“ за вршење верско влијание во земјава и се **наметнува како „заштитник на православието“** при тоа повикувајќи се на заедничкиот словенски идентитет, историја и религија.

Оваа стратегијата резултираше со **осветување на руски верски симболи /крстови/ и градење на цркви во руски стил**, со физички карактеристики препознатливи за руските традиционални градби:

- **крст во Битола** изграден 2002 г во чест на рускиот конзул Александар Аркадијевич Ростковски
- осветувањето на мермерниот крст **во с.Лешок**, Тетово во 2016 г во спомен на 35 руски монаси од манастирот Валаам, кои живееле и служеле во Македонија во првата половина од минатиот век.
- **црковен храм** кој се гради во **близина на Бигорскиот манастир кај Дебар**, посветен на познатиот руски светител Свети Серафим Саровски⁴,
- **руска црква во Маврово**, посветена на Пресвета Богородица
- најновиот проект **изградба на храм под киторство на рускиот бизнисмен [REDACTED]** во н. Аеродром во Скопје кој ќе го носи името „**Света Троица**“ идентично на името што го носи познатата руска црква во Белград /подигната во 1924 година за руси кои по Октомвриската револуција избегале од комунистите во Руисја/.

⁴ Храмот на Свети Серафим Саровски е во непосредна близина на Бигорскиот манастир и е првиот изграден храм во руски стил во нашата земја чија изградба започна во 2008 година. Неговиот покрив е украсен со позлатен лим изграден во облик на ромбовидна крушушла за што била ангажирана група стручни работници од славната Киевско-печарска лавра од Киев, Украина.

- Руски црковен комплекс „Сретение господово“ во Скопје

Воедно, преку континуираното следење на спорот меѓу МПЦ и СПЦ, Руската Православна Црква во континуитет неколку години наназад се наметнува како медијатор /посредник/ во решавање на црковниот спор меѓу македонската и српската црква.

Сепак, одредени руски дипломати остваруваат контакти и со претставници од [REDACTED] што укажува на можност дека РПЦ само формално покажува „интерес“ да посредува во решавање на спорот МПЦ- ОА – СПЦ, а всушност ги застапува интересите на Српската Православна Црква.

Аналитичка оценка

Анализата на сознанијата и следењето на политиката на РФ во поширок контекст, укажува дека зголеменото руско присуство во РМакедонија е во рамки на нејзиниот примарен интерес за враќање на нејзината улога на Балканот, пред се меѓу православните земји, во насока на одржување баланс на доминацијата на НАТО во регионот.

Поаѓајќи од овој факт зголемената разузнавачка и субверзивно пропагандна активност на РФ *засега може да се подели во неколку фази*, преку кои се воочува суптилната а во последниот период и агресивна пенетрацијата на руската политика во земјата, преку активности на руското МНР и ДКП.

1. Пропаганден продор

Со воспоставувањето на дипломатските односи помеѓу РФ и РМ во 1994 година се започна со активности за формирање на „Друштва за македонско-руско пријателство“ во повеќе градови во Државата. Истите во изминатиот период по инструкции на Амбасадата се обединија во Сојуз на руски друштва (денеска се регистрирани околу 30-тина), со што истите добија организирана и координирана форма на дејствување.

Активностите на овие друштва/асоцијации беа/се организирани и финансирали од страна на ДКП и руски фонадции и истите се интензивираа по 2008 година, кога РМакедонија не доби покана за членство во НАТО.

Иако постоењето на таков Сојуз на друштва не претставува опасност за македонскиот идентитет и суверенитет, нивните заложби за создавање на еден „Балкански сојуз на пријателство на рускиот народ“ преку обединување на друштвата во Црна Гора, Србија, Република Српска, Бугарија и Македонија, укажува на можност од регионално координирање и застапување на руските ставови и политика во однос на православните земји.

Ваквата политика кореспондира со панславјанска реторика на високи државни функционери на РФ и претставува добра основа за создавање на критична маса на поддржувачи во спроведување на идејата за воена неутралност на словенските балканските земји.

2. Медиумски продор

Отварањето на канцеларијата на тогашен „ИТАР ТАСС“ сега „ТАСС“ во 2002 година и акредитирањто на новинар со дипломатски статус во рамките на Амбасадата, укажува на значењето кое РФ го посветува на медиумите како моќна алатка за креирање на јавното мислење.

Изминативе петнаесетина години претставниците на „ТАСС“ под легенда на новинарство превземаат разузнавачки активности и создадоа своја информативна мрежа со цел влијање во поедини новинарски куки (печатени и електронски) и презентирање на однапред креирани текстови.

Покрај присуството на агенцијата „ТАСС“, и рускиот портал „Руска Реч“ /дел од проектот „Russia beyond the headlines“, финансиран и уредуван директно од рускиот дневен весник „Русиска Газета“, формиран 2007 год. и е официјален весник на Владата на Руската Федерација/ објавува статии и на македонски јазик, со цел **запознавање на македонските читатели** со особеностите на Русија, политичките и економските случувања, животот на руските граѓани, традицијата, обичаите и културата на рускиот народ (за кои странските, а особено западните медиуми наводно не информирале објективно и не ја давале вистинската слика за Русија).

Регистрираните активности на разузнавачкиот дел на амбасадата и нивните директни контакти со претставници на медиумите од албанскиот и македонскиот кампус, укажува на важноста на медиумскиот простор за пласирање на информации/дезинформации и шпекулации во корист на Русија. Во овој правец се забележува координираноста на објавувањето на написи, анализи и проценки со активностите на руското ДКП и руското МНР.

Во овој контекст е престојот на црногорски државјани во РМакедонија, претставници на „Референдумскиот караван“, организиран од страна на ГРУ и остварените контакти со претставници на политичка партија на Србите во Македонија и уредници на одредени македонски портали, што укажува на можност од однапред планирани активности РМакедонија со поддршка на медиумот да се инволвира во анти НАТО кампања.

Оттука, постои веројатност дека медиумите се користат за спроведување на поширок регионален притисок координиран од страна на руските служби за реализација на нејзините геостратешки интереси на Балканот.

3. Разузнавачки продор

Резидентните претставници на СБР и ГРУ стационирани во руското ДКП во Скопје, заради целосно покривање и комплексно следење на состојбите поврзани со политичко-безбедносните случувања во Македонија, остваруваат службени и лични контакти со вработени во МНР, МВР и МО и АРМ, академици, професори, новинари и лидери на политички партии, со цел навремено испраќање на разузнавачки информации во централите на СБР и ГРУ во Москва и руското МНР.

Ваквите контакти создадоа услови за продор во сегменти на општествено-безбедносниот и политичкиот систем во земјата како и настап насочен кон домашни и странски НВО и меѓународни организации (ОБСЕ и ЕУ) во земјава.

Поддршката која разузнавачкиот фактор ја дава во ширењето на пропагандните активности преку нивната инволвираност во инструирањето на работата на Здруженијата и обидите за влијание на медиумскиот простор, укажува дека РМакедонија претставува зона на руско стратешки безбедносен интерес со намери за долгорочно позиционирање во Државата.

Ваквите разузнавачки и субверзивни активности иако не се јавно експонирани може да се оценат како директно мешање во внатрешните работи на државата, на патот кон нејзините Евроатлански интегративни процеси.